

Jumalateenistus Nõos P, 14.03.21 kell 11.00, *Laetare*

Lektsioonid: Js 55:1–3; Ilm 21:6–7

Jutlus: Jh 6:48–58

Laulud: 75 (3)* (1–5); 322 (8)* (1–6, 7); 76 (1–4); 202 (10)* (1–3)

*“Paastuaja laululeht rütmiseeritud koraalidega“ (EELK lauluraamatukomisjoni prooviväljaanne nr 2, 2021; sulgudeta number KLPR-i järgi, sulgudes number laululehe järgi)

Mina olen eluleib. Teie esiisad sõid kõrbes mannat, ja surid. See on leib, mis taevast alla tuleb, et inimene sellest sööks ega sureks. Mina olen taevast alla tulnud elav leib. Kui keegi sööb seda leiba, siis ta elab igavesti; ja leib, mille mina annan, on minu liha; ma annan selle maailma elu eest.” Sellest tõusis juutide keskel suur tüli. Nad küsisid: „Kuidas saab tema anda meile süüa oma liha?“ Jeesus ütles neile: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo tema verd, ei ole teie sees elu. Kes minu liha sööb ning minu verd joo, sellel on igavene elu ja mina äratan ta üles viimisel päeval, sest minu liha on tõeline roog ja minu veri on tõeline jook. Kes minu liha sööb ning minu verd joo, see jääb minusse ja mina temasse. Nii nagu elav Isa minu on läkitanud ja mina elan Isa läbi, nii elab ka see, kes mind sööb, minu läbi. See ongi leib, mis on alla tulnud taevast. See ei ole niisugune leib, mida teie esiisad sõid, ja surid. Aga kes seda leiba sööb, elab igavesti.”

Täna kuulnud kirjakoht kirjeldab ühte murrangulist hetke Jh-s: palju Jeesuse järel käivaid inimesi loobuvad sellest siitpeale. Ja mis on selle põhjuseks? Jeesuse kõne sellest, et tõeline roog on tema liha ja tõeline jook tema veri!

Siin saab mõnes mõttes ilmsiks kristluse vahekord sügavate kristluse-eelsete kultuuritraditsioonidega. Jeesuse vestluspartnereiks on juudid, ehk siis juudi soost inimesed, kelle kultuur on juba tuhat aastat enne Jeesusega kohtumist neid vorminud. Kui Jeesus ütleb neile lause „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo tema verd, ei ole teie sees elu“, siis tuleb neile meelde käsk nende kultuuri aluseks olevast Moosese seadusest, et nad ei tohi süüa looma liha koos tema verrega.

Jeesus aga ütleb neile ju veel midagi rängemat: tuleb juua mitte looma, vaid inimese verd! Kuidas võikski üks inimene, eriti juut, sellist juttu taluda!

Ent ka meile, kelle kultuur ju vere söömist üldiselt soosib (meenutagem verest tehtud eesti rahvustoite!), on mõte inimese söömisest ebameeldiv. Kui vere joomist saaks eesti kultuuris veel naljaks pöörata (meenutades nt krahv Draculat), siis inimliha söömine on ikkagi liiga ebameeldiv mõte. See meenutab võib-olla kannibalismi ja ka eesti rahvast ajaloos tabanud näljaaegu, mõnede jaoks isegi eesti misjonäre, keda see saatus olla Aafrikas misjoneerides tabanud.

Nõnda on arusaadav, et mõte Jeesuse liha söömisest ja tema vere joomisest on inimkultuuris üldiselt raskesti vastuvõetav (võib-olla oskavad antropoloogid näidata, et mõnede primitiivsete kultuuride puhul on see siiski aktsepteeritav; ja kui on, siis oleksid need kultuurid heaks misjonipinnaseks kristlusele!).

Ent võib-olla ongi armulaud, mis tuleneb otseselt sellest Jeesuse üleskutsest tema liha süüa ja verd juua, kristluses midagi sellist, mis nõuab suuremat usulist küpsust. Küllap sellepärast ongi kirikuloos usuõppijaile armulauda keelatud ja nad tohivad seda vastu võtta alles siis, kui nad on kristlikus õpetuses piisavalt kaugele jõudnud. Mõnes mõttes on selle suhtumise jätkuks ka meie leeritraditsioon, kus leerikooli läbinu saab esimest korda armulauale tulla alles leerijumalateenistusel.

Tänane teema on kirikukalendri järgi siiski „Eluleib“ ja mitte „Eluliha“ ega „Eluveri“ ning see tuleneb Jeesuse enda sõnadest: „Mina olen eluleib“. „Eluleivana“ on Jeesust lihtsam kujutleda, sest leib on paljude rahvaste sümbol toidu jaoks, nii on see ka eestlaste puhul. Ja Jeesus kui toit on seetõttu sümbolina arusaadav paljudele, mitte ainult kristlastele. Võiks ka öelda, et „eluleib“ on misjoniväljend usust kaugete inimese jaoks, „Jeesuse liha ja vere söömine“ aga kristlaste siseringi väljend, mis nõuab eelteadmisi ja usku.

Vaatleme nüüd Jeesuse väljendit „eluleib“.

Miks on üldse vaja vastandada leiba ja „eluleiba“? On ju leib toidu sümbolina niigi ka elu sümbol? Sest kes ei söö, see ei saa ka elada!

Täpselt samamoodi arutlevad ka Jeesusega dialoogi astunud juudid. Nende suur prohvet Mooses andis Jumala vahendajana nende esiisadele kõrberännaku ajal kord taevast mannat ja vutte ning tänu sellele ei surnud nad kõrbes nälga. Mida suuremat suudaks siis neile anda Jeesus?

Täpselt samamoodi arutab oma südames vist iga inimene, ka tänapäeval. Selleks, et siin maailmas ellu jääda, on tarvis toitu. Lisaks muidugi ka jooki ja – nagu ka Martin Luther oma „Väikses katekismuses“ leiva mõistet laiendab (riietusest ja jalanõudest kuni heade sõprade ja usaldusväärsete naabriteni) – kõike muud materiaalist, mis meil elus tarvis on. Kaasaja inimene võiks leiva all mõelda korralikule sissetulekule või pensionile, isiklikule eluasemele (korterile, majale või suvilale) ja autole, noorte põlvkond ehk ka korralikule nutiseadmete pargile. Tänapäeval on ju tähtis ka korralik tervis, eriti kui pandeemia seda nii salakavalalt ohustab.

Seda kõike on elus ja eluks tarvis. Ent mida enamat suudab siis anda Jeesus Kristus? Mida enamat suudab anda ristiusk ja kirik, kes seda usku ühiskonnas propageerib?

Vastus on muidugi lihtne: Jeesus Kristus, ristiusk, kirik suudab anda surematuse. Sest ei leib ega ükski muu asi mida selle sümboli all mõista, ei anna surematust. Nii nagu Jeesus Jh 6:49 juutidele ütleb: „Teie esiisad sõid kõrbes mannat, ja surid.“ Teisisõnu, juutide esiisad kogesid kõrbes suurt imetegu ja ... surid sellegipoolest. See ime ei andnud neile surematust.

Täpselt samamoodi võib inimene heal juhul elada imelise elu, mida kaasaegsed ja ka järgnevad põlvked kadestavad, kuid see elu ei anna talle surematust.

Surematuse annab inimesele ainult Jeesus Kristus.

Enne kui jutlus lõpetada, tuleks ehk veel küsida, kas inimesed üldse tahavad surematust. Huvitav oleks teha vastav küsitlus. Oleks tore, kui selle küsimuse saaks lülitada peagi algavasse rahvaloendusse! Sest kindlasti mõistavad inimesed seda küsimust erinevalt, vastavalt oma möödunud elu kogemustele ja haridusele ning paljule muule.

Kindlasti on neid, kes ütlevad: milleks mul seda igavest elu tarvis on, kui sinne elugi on üks hädaorg. Teised jälle ütlevad, et nad elavadki igavesti – oma järeltulijais, oma kätetöös ja loomingus.

Kuid ratsionaalselt arutledes sellele küsimusele vist ükski inimene vastata ei oskakski. See, mis tahab elada igavesti, on tema hing, tema igatsus.

Märkame seda ju ka igapäevaelus. Milleks see paanika praeguse viirusepandeemia ajal, kui inimestel oleks oma maisest elust küllalt? Ja paanika kipub olema just vanemaealistel või nooremaelistel vanemate pärast. Kui mõelda, et inimese elu on 70 või paremal juhul 80 aastat, nagu Laulik ütleb, siis poleks ju tarvis selle pandeemia pärast väga muretsedagi?

On aga inimlik, et me muretseme, sest tahame elada kauem. Kui kaua siis? 100 aastat? 150 aastat? Keegi ei oska vastata ka sellele küsimusele, sest näiteid on üksteisele vastukäivaid: mõni 100-aastane inimene tunneb elust rõõmu, teine ei taha enam 80-aastaselt, halvemal juhul 20-aastaselt edasi elada.

Kuid hinge igatsus millegi parema, tõelisema, täiuslikuma poole jääb ja seda igatsust realiseeritakse elus kõigi käepäraste vahenditega.

Kuid Jeesus ütleb juutidele ja meile Jh 6:54 otsesõnu: „Kes minu liha sööb ning minu verd joo, sellel on igavene elu ja mina äratan ta üles viimsel päeval“. Selles lauses on kolm eeldust.

Esiteks pakub Jeesus igavest elu Jumala juures (seda ta ütleb otsesõnu, tõsi, eespool). Jeesus ei ütle, milline see pakutav igavene elu on, kuid kui eeldada, et Jumal on parim võimalikest, siis on ka see elu parim võimalikest.

Teiseks ütleb Jeesus, et igavesse ellu on võimalik jõuda ainult tema kaudu. Mitte ühtegi teist võimalust pole. Kui korraks tagasi põigata inimkultuuri juurde, siis teame ju väga hästi, et igavest elu pakuvad ju ka teised religioonid, milles Kristusest midagi ei räägita. Kuid Jeesus teeb siin selgeks, et kogu sellest teadmisest sõltumata on tema ikkagi ainus võimalus.

Ja kolmandaks ütleb Jeesus, et tehniliselt (kui tohib seda sõna siin kasutada) on igavesse ellu pääsemiseks tarvis süüa Jeesuse liha ja juua tema verd. Seda võiks võtta ka nii, et sümbolsõna

„eluleib“ on nüüd kõrvale jäetud ja kõneldakse sümbolivabalt sellest, mida tuleb teha. Seega, süüa Kristuse ihu ja juua tema verd. Ehk siis osa saada armulauasakramendist, mida kirik on kõigil kristluse aegadel vahendanud.

Seega pakub Jeesus kõigile inimestele selge vastuse, mis on igavene elu, kuidas sinna pääseb ja mida selleks teha tuleb. Ja nüüd on igaühe enda otsustada, kas ta võtab selle pakkumise vastu või mitte. Võta või jäta.

Nagu jutluse algul ütlesime, pahandas selline valik paljusid Jeesuse järelkäijaid ja nad otsustasid tema juurest lahkuda. Siit näeme, et see valik polegi kerge, nii nagu pole kerge valida hea ja halva, tõe ja vale, elu ja surma vahel. Inimese patust häiritud mõistus püüab kõike relativiseerida: hea on ka natuke halb, tões on ka vale elemente, elu ja surm on tõlgendamise küsimus.

Kuid Jeesuse pakkumine pole patuse inimese pakkumine, vaid see on Jumala Poja päästeküsimus kõigile inimestele. Nagu ütleb suur misjonär apostel Paulus 1Tm 4:9j: „See sõna on ustav ja väärrib igati vastuvõtmist: selleks me ju näeme vaeva ja võitleme, sest me oleme oma lootuse pannud elava Jumala peale, kes on kõigi inimeste, iseäranis usklike Päästja.“

Aamen.